

Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена Потоцька
Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФАХ»**

“Фортепіано”

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 5

Розробник: Голова ЦК, викладач вищої категорії, старший викладач Юлія ЖИТНА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «ФАХ» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійній програмі «Музичне мистецтво» 2025 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр 2025--2026 навчального року (на основі базової середньої освіти), методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОПП Ірина ГОРЧАКОВА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «ФАХ» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням методичної ради ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «29» серпня 2025 року).

Голова ради Олена ПОТОЦЬКА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «ФАХ» (фортепіано) відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії «Фортепіано» ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «27» серпня 2025 року).

Голова циклової комісії «Фортепіано» Юлія ЖИТНА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 20	Галузь знань 02 «Культура та мистецтво»	Денна форма навчання; нормативний освітній компонент
Загальна кількість годин - 600	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво» БСО	Рік підготовки - 1-4
Загальна кількість годин: індивідуальні – 294 самостійної роботи – 306	освітньо-професійна програма - «Музичне мистецтво»	Семестр - I-VIII
Тижневих годин для денної форми навчання: індивідуальні – 2 (I-IV рік підгот.) самостійні - 2	Рівень освіти - фахова передвища освіта Освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»	Самостійна робота 306 год.
		Види контролю: поточний контроль, підсумкова атестація (екзамен) – VIII семестр
Вид контролю – поточний контроль, семестровий, підсумковий (екзамен) – VIII семестр, атестація	Рівень освіти - фахова передвища освіта Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр	Індивідуальні заняття – 294 годин
		Самостійна робота – 306 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Мета

Мета дисципліни «ФАХ» – підготовка висококваліфікованих фахівців, які упродовж навчання повинні оволодіти професійними знаннями й навичками, що є необхідними для їх подальшої творчо-виконавської, педагогічної й просвітницької діяльності.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Поставлена мета обумовлює наступні навчально-методичні завдання:

- виховання любові та інтересу до професії піаніста-музиканта та до музичної культури України, світової музичної культури;
- виховання особистості музиканта-професіонала, формування професійного інтелекту;
- опанування широкої палітри виконавських засобів майбутніми музикантами-професіоналами;
- формування музично-аналітичного мислення в ході комплексного підходу до роботи над музичним твором;
- здобуття навичок самостійної роботи:
  - самостійно робити ретельний розбір музичного тексту, грамотно прочитувати ритм, розуміти організацію метру.
  - самостійно досліджувати текст композитора у зв'язку з епохою, стилем, які мають кожен свій критерій і особливості, робити аналіз музичної форми.
  - самостійно робити гармонічний аналіз твору задля розкриття його змісту.
- вміння планувати творчий процес роботи над музичним твором;
- опанування здобувачем фортепіанної техніки для втілення художньої інтерпретації;
- виховання музично-стильового мислення здобувачів;
- виховання виконавської волі;
- виховання вміння відтворити стильові, жанрові особливості музичних творів за допомогою відповідних виконавських прийомів і засобів задля головної мети - відтворення художнього змісту музичних творів;
- зрозуміти та опанувати головні принципи сценічного артистизму.

2.3 Компетентності

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися

певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності

- ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

- СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.
- СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.
- СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.
- СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.
- СК 7 Здатність самостійно організувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.
- СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.
- СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.
- СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.
- СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

2.4. Програмні результати навчання (РН):

- РН 3 Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.
- РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.
- РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.
- РН 8 Розпізнавати різні компоненти музичної мови.
- РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).
- РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

PH 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

PH 16 Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

PH 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

3. Програма навчальної дисципліни

Основою роботи у класі з фаху є грамотний вибір навчальної програми, складеної викладачем із урахуванням індивідуальності здобувача, його технічної підготовки, музикантських можливостей. Обов'язково враховується індивідуальна траєкторія розвитку кожного здобувача освіти. Індивідуальні плани здобувачів включають твори українських і зарубіжних композиторів, які сприяють становленню і формуванню базових професійних знань, покращенню виконавської майстерності здобувача, формуванню його особистості як музиканта.

I курс		II курс	
I семестр	II семестр	III семестр	IV семестр
жовтень (поточний контроль) Класична соната 1 ч. Етюд Гами, арпеджио	березень (поточний контроль) Поліфонія Етюд Гами, арпеджио	жовтень (поточний контроль) Кантиленна п'еса Етюд Гами, арпеджио	березень (поточний контроль) Концерт для фортепіано з оркестром Етюд Гами, арпеджио
грудень (семестровий контроль) Поліфонія Етюд П'еса	червень (семестровий контроль) Велика форма Етюд П'еса Програма курсу включає твір українського композитора	грудень (семестровий контроль) Поліфонія Велика форма Етюд	червень (семестровий контроль) Поліфонія Етюд П'еса Програма курсу включає твір українського композитора

III курс		IV курс	
V семестр	VI семестр	VII семестр	VIII семестр
жовтень (поточний контроль) Поліфонія Віртуозний етюд (Ф.Шопен Ф.Лист С.Борткевич К.Дебюссі	березень (поточний контроль) Повільна та швидка частина класичної сонати Етюд Гами, арпеджио	жовтень (поточний контроль) Два будь яких твори з державної програми	березень (поточний контроль) Два будь яких твори з державної програми

В.Косенко) Гами, арпеджио			
грудень (семестровий контроль) Велика форма Етюд Твір значної складності або декілька творів малої форми	червень (семестровий контроль) Поліфонія Віртуозний етюд Розгорнута п'еса значної складності Програма курсу включає твір українського композитора	Прослуховування державної програми (грудень) Поліфонія Велика форма Концертний етюд Розгорнута п'еса Програма включає твір українського композитора	Державна атестація (травень) Поліфонія Велика форма Концертний етюд Розгорнута п'еса Програма включає твір українського композитора

Програма кожного семестру повинна бути виконана на творчих заходах поточного та семестрового контролю (порядок вивчення творів може бути змінений у зв'язку з темою творчого заходу).

Приклади програм:

I курс

Поточний контроль

Л.Бетховен
К.Черні

Соната №5 1ч.
Етюд ор.740 №3 1

Семестровий контроль

Й.Бах
К.Черні
М.Лисенко

ДТК 1 т. прелюдія і фуга E dur
Етюд ор.740 №12
Елегія

Поточний контроль

Й.Бах
М.Мошковський

ДТК 1 т. прелюдія і фуга B dur
Етюд ор.72 №6

Семестровий контроль

В.А. Моцарт
В.Косенко
К.Черні

Соната №6 D dur 1ч.
Поєма-легенда ор. 12 №1
Етюд ор.740 №23

II курс

Поточний контроль

Ф. Шопен
В.Косенко

Ноктюрн ор. 32 №1 H dur
Куранта з циклу "11 етюдів у формі старовинних танців"

Семестровий контроль

Й.Бах
Й. Гайдн
С. Борткевич

ДТК 1 т. прелюдія і фуга g moll
Соната №9 D dur 1ч.
Етюд ор.15 №9 fis moll

Поточний контроль

М.Скорик
М.Клементі

Концерт №1 C dur
Етюд №12 C dur

Семестровий контроль.

Й.Бах
Ф. Шопен.
Ф.Мендельсон

Партита e moll 1ч.
Етюд op.10 №5
Рондо-каприччиозо

III курс

Поточний контроль

Й.Бах
Ф.Ліст

ДТК 1 т. прелюдія і fuga H dur
Етюд Un Sospiro

Семестровий контроль

В.Моцарт
М.Клементі
Н.Нижанківський

Соната №8 a moll
Етюд №21 f moll
Коломийка fis moll

Поточний контроль

Й.Гайдн
Н.Паганіні-Ф.Ліст

Соната №21 F dur II ч, III ч.
Етюд №5

Семестровий контроль.

Й.Бах
Ф. Шопен
Ф.Ліст

ДТК 2 т. прелюдія і fuga a moll
Етюд op.10 №9
Угорська рапсодія №3

IV курс

Державна атестація

Й. Бах
М.Клементі
В.Косенко
Ф.Ліст
В.Барвінський

ДТК 2 т. прелюдія і fuga Es dur
Соната op.40 №2 h moll Iч.
11 етюдів в формі старовинних танців (етюд на вибір)
Sposalizio
Прелюдія №5 c moll

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин		
	Усього	У тому числі	
		Індив	Сам.р
Тема 1. Інструктивно-технічний матеріал (гами, етюди на різні види техніки, вправи).		37	38
Тема 2. Поліфонія		37	38
Тема 3. Велика форма		37	38
Тема 4. П'єса cantilena		37	38
Тема 5. Концерт для фортепіано з оркестром		37	38
Тема 6. Твір значної складності українського або зарубіжного композитора.		37	38
Тема 7. П'єса українського композитора 19-21 сторіччя.		37	38
Тема 8. Концертний етюд		35	40
Усього годин	600	284	306

I курс	
I семестр	II семестр
Програма семестру*	Програма семестру*
<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми (соната, варіації епохи класицизму);</p> <p>4. Інструктивні та віртуозні етюди (один з яких виконується на техзаліку);</p> <p>5. Розгорнута п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>	<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми повільна та швидка частини сонати епохи класицизму;</p> <p>4. Віртуозний етюд;</p> <p>5. Розгорнута п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>

II курс	
III семестр	IV семестр
Програма семестру*	Програма семестру*
<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми (соната, варіації епохи класицизму);</p> <p>4. Інструктивні та віртуозні етюди (один з яких виконується на техзаліку);</p> <p>5. Розгорнута концертна п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>	<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми повільна та швидка частини сонати епохи класицизму;</p> <p>4. Концертний віртуозний етюд;</p> <p>5. Розгорнута концертна п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>

III курс	
V семестр	VI семестр
Програма семестру*	Програма семестру*
<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми (соната, варіації епохи класицизму);</p> <p>4. Інструктивні та віртуозні етюди (один з яких виконується на техзаліку);</p> <p>5. Розгорнута концертна п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>	<p>1. Інструктивно-технічний залік (інструктивні етюди на різні види техніки, гами, акорди та арпеджіо);</p> <p>2. Поліфонія (імітаційна поліфонія Й.С.Баха);</p> <p>3. Твір великої форми повільна та швидка частини сонати епохи класицизму;</p> <p>4. Концертний віртуозний етюд;</p> <p>5. Розгорнута концертна п'єса.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>

IV курс	
VII семестр	VIII семестри (підсумковий контроль)
Програма семестру*	Програма семестру
<p>1. Поліфонія (імітаційна поліфонія); 2. Твір великої форми епохи класицизму (1ч сонати або концерт для фортепіано з оркестром 1ч); 3. Віртуозний концертний етюд композиторів від епохи романтизму до сучасності; 4. Розгорнута концертна п'єса композиторів від епохи романтизму до сучасності.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>	<p>1. Поліфонія (імітаційна поліфонія); 2. Твір великої форми епохи класицизму (1ч сонати або концерт для фортепіано з оркестром 1ч); 3. Віртуозний концертний етюд композиторів від епохи романтизму до сучасності; 4. Розгорнута концертна п'єса композиторів від епохи романтизму до сучасності.</p> <p><i>Програма семестру обов'язково включає твір українського композитора.</i></p>

*Програма семестру повинна бути виконана на творчих заходах поточного та семестрового контролю (порядок вивчення творів може бути змінений у зв'язку з темою творчого заходу).

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені**

7. Теми індивідуальних занять

Назва розділу і теми	Усього годин
Тема 1. Інструктивно-технічний матеріал (гами, етюди на різні види техніки, вправи).	20
Тема 2. Поліфонія	36
Тема 3. Велика форма	34
Тема 4. П'єса cantilena	20
Тема 5. Концерт для фортепіано з оркестром	27
Тема 6. Твір значної складності українського або зарубіжного композитора.	27
Тема 7. П'єса українського композитора 19-21 сторіччя.	27
Тема 8. Концертний етюд	27
Усього годин	218

8. Завдання для самостійної роботи

- Вивчення гам та арпеджію.
- Самостійне опанування інструктивних етюдів.
- Оволодіння різними видами техніки.
- Читання з листа.
- Вивчення історії виникнення творів, які вивчаються по програмі.
- Аналіз творів епохи бароко з точки зору теорії музичного змісту.
- Робота над штрихом та звуковидобуттям.
- Робота над творами епохи бароко, віденських класиків , епохи романтизму.
- Порівняльний аналіз інтерпретацій виконавців сучасності та минулого
- Ознайомлення з творчістю сучасних українських композиторів.

9. Індивідуальні завдання

№	Завдання
1	Запропонувати виконавський аналіз технічних, художньо-образних складностей запропонованого твору.
2	Самостійно скласти програму на півріччя, відповідно особистим здібностям. Індивідуальним навичкам та стратегії навчання.
3	Визначити педагогічні складнощі у роботі над актуальними творами, з урахуванням технічного рівня здобувача освіти.
4	Зробити виконавський аналіз академічного концертного виступу та спланувати алгоритм роботи над помилками.
5	Зробити виконавський аналіз концертного виступу
6	Змоделювати проблемні ситуації та умови публічного виступу в класі або у концертному залі та шляхи їх вирішення.
7	Запропонувати особистий погляд на ролі виконавських засобів виразності.
8	Співставити результати власної інтерпретації з художньою інтерпретаційною моделлю музичних творів інших виконавців
9	Провести аналіз редакцій актуальних творів, сформулювати особистий погляд

10. Методи та технології навчання

Методи навчання:

Під час проведення занять використовуються такі методи:

1. У процесі роботи над художньо-навчальним матеріалом:
  - словесні (бесіда, пояснення);
  - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
  - практичні (індивідуальна гра на інструменті).
2. За організаційним характером навчання:
  - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
  - бінарні (поєднання теоретичного та практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:
  - репродуктивні;
  - проблемні;

- інтерпретаційні;
- метод музичних узагальнень.

З метою підготовки якісного виконавського результату здобувачу слід застосовувати методи самооцінювання емоційного відтворення, художньої відповідності інтерпретації музичного твору, композиційної цілісності, відтворення стилю, жанру, розуміння рівня відповідності програмі та технічної відповідності.

Відповідно до запланованих результатів навчання застосовуються такі методи:

- стильового аналізу;
- жанрової атрибуції;
- створення інтерпретації музичного твору;
- образно-сміслової атрибуції музичного твору;
- метод стильового аналізу музичного твору;
- асоціативний метод для розкриття образного змісту;
- демонстраційний метод (показ);
- метод порівняльного аналізу різних інтерпретацій піаністів минулого та сучасності;
- метод активізації творчого мислення задля самовдосконалення і результативної самостійної роботи.

Педагогічні прийоми навчання:

- викладач ознайомлює здобувачів з фаховими вимогами та принципами навчання у класі фортепіано;
- викладач формує у здобувачів загальні та фахові компетентності на кращих зразках вітчизняної і зарубіжної фортепіанної музики;
- викладач визначає індивідуальну траєкторію розвитку володінням фортепіано кожного здобувача засобами доцільно відібраного навчального репертуару;
- викладач формує у здобувача розуміння біофізичних механізмів виконавського процесу, анатомічних особливостей та функцій піаністичного апарату;
- викладач допомагає здобувачам опанувати інтерпретаційними вміннями у процесі роботи над фортепіанними творами;
- викладач розвиває музичні здібності здобувачів засобом поступового ускладнення навчального фортепіанного репертуару в кожному наступному семестрі;
- викладач виховує у здобувачів навички самостійної роботи над фортепіанно-технічним матеріалом, навчальним і концертним репертуаром;
- викладач допомагає здобувачу опанувати навички виконавської фортепіанної діяльності;
- викладач розкриває творчий потенціал кожного здобувача;
- викладач формує індивідуальну піаністично-виконавську манеру майбутнього піаніста.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: сольне виконання, виступи на різних тематичних творчих закладах, технічний залік, концертні програми.

Для оцінювання результатів роботи викладач спирається на такі методи:

- емоційного сприйняття;
- аналізу інтерпретації музичного твору;
- композиційної цілісності;
- відчуття стилю та жанру;
- відповідність структурним вимогам;
- відповідність вимогам складності;
- технічна відповідність.

Протягом семестру кожний здобувач має виконати вимоги поточного, семестрового або підсумкового контролю, які для всіх фахових напрямків зазначені у розділах 3 “Програма навчальної дисципліни” та 4 “Структура навчальної дисципліни”.

Методи контролю

Контрольні заходи включають поточний, семестровий та підсумковий контроль.

Поточний контроль та оцінювання проводиться безпосередньо на індивідуальних заняттях, академічних концертах, тематичних концертах, конкурсах з метою оцінки результатів

Семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку фахових молодших бакалаврів та засвоєння ними навчальної програми. Для проведення семестрового контролю обов’язковою є участь у всіх формах поточного контролю.

Підсумкова атестація у формі екзамену – здійснюється з метою підведення підсумків даного навчального курсу та включає виконання поліфонії, твору великої форми, віртуозного концертного етюд, розгорнутої п’єси.

Критерії оцінювання знань і компетентностей з навчальної дисципліни:

Рівень компетентності	Рівнева оцінка	I-II курс	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
I. Початковий	Недостатньо	1	F	Виконавець не орієнтується у нотному тексті; ритм спотворений; численні зупинки; техніка на дуже низькому рівні; педаль використовується вкрай некоректно, або зовсім не використовується; фактура не опрацьована, поліфонічні голоси не розрізняються; звук грубий, без контролю; тембр одноманітний; інтонування відсутнє; художній образ відсутній.
	Незадовільно	2	FX	Часткове відтворення нотного тексту; ритм неправильний з постійними помилками; технічні труднощі роблять виконання неможливим; педаль використана невірно; фактура нечітка; тембр бідний; інтонування відсутнє; звук невиразний; відсутнє відчуття стилю; художній образ зруйнований.
		3		Текст і ритм впізнавані, але з великою кількістю помилок; техніка нестійка; педаль використовується хаотично; фактура спрощена; тембр одноманітний; інтонування слабе; звук жорсткий; художній образ невиразний.
II. Середній	Достатньо	4	E	Текст і ритм загалом відтворюються, але з численними похибками; техніка дуже обмежена; педаль застосована невдало; фактура плоска, поліфонія не виокремлюється; тембр обмежений; інтонування мінімальне; звук нерівний; інтерпретація схематична.
	Задовільно	5	D	Нотний текст відтворюється з помітними неточностями; ритм відносно збережений; техніка базова; педаль використовується, але некоректно; фактура опрацьована по спрощеній схемі; поліфонія майже не відчувається; тембр бідний; інтонування поверхове; звук нерівний; образ передано частково.
6		Текст і ритм відтворено загалом правильно, але з окремими помилками; техніка достатня для виконання; педаль використовується, але не точно; фактура більш-менш читається; поліфонія слабка; тембр обмежений; інтонування фрагментарне; звук недостатньо якісний; образ передано неповно.		

Рівень компетентності	Рівнева оцінка	I-II курс	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
III. Достатній	Добре	7	C	Текст і ритм відтворені досить точно; техніка впевнена з поодинокими труднощами; педаль використовується коректно, хоча без посилення художнього образу; фактура опрацьована досить непогано; поліфонія частково відокремлена; тембр різноманітний; інтонування достатнє; звук якісний, але не завжди рівний; художній образ простежується, але переданий не в повній мірі.
		8	B	Текст і ритм точні; техніка на доброму рівні; педаль використана грамотно; фактура передана вірно; поліфонія добре відчутна; темброве різноманіття на доброму рівні; інтонування простежується, але не досить виразне; звук досить м'який, контрольований; художній образ цілісний, але не достатньо яскравий; стилістичні характеристики намічені.
	Дуже добре	9		Текст і ритм повністю точно відтворено; техніка вільна, з незначними похибками; педаль використовується грамотно й музично; фактура виразна, багатошарова; поліфонія чітка; тембр барвистий і різноманітний; інтонування виразне; звук дуже доброї якості; образ стилістично переконливий, є елементи власної інтерпретації.
IV. Високий	Відмінно	10	A	Текст і ритм повністю точно відтворено; техніка вільна; педаль використовується художньо; прослуховуються всі шари фактури, поліфонія якісна; тембр різноманітний; інтонування тонке; звук контрольований; образ глибокий, стилістично точний.
		11		Виконання артистичне; техніка вільна й блискуча; педаль застосована тонко; фактура передана багатошарово; поліфонія виразна; тембр вишуканий; інтонування вокальне; звук високої культури; стилістичні характеристики ясні, переконливі; художній образ цілісний, глибокий.
		12		Виконання на рівні високої майстерності; техніка вільна й віртуозна; художнє використання педалі; фактура багатопланова, поліфонія повністю розкрита; багате темброве різноманіття; інтонування тонке й вокальне; звук контрольований, благородний, вишуканий; художній образ яскравий, глибокий, має індивідуальну інтерпретацію.

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус.
3. Друковані та електронні нотні матеріали.
4. Орієнтовний репертуарний список.
5. Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи здобувачів освіти.

Орієнтовний репертуарний список

Поліфонічні твори

Бах І.С. Прелюдії та Фуги ДТК; Французькі, Англійські сюїти та Партити; Токати; Дуети; Фантазії та Фуги; Капричіо; Хоральні прелюдії (обр.Бузоні); Сонати a-moll та D- dur; Токати та Фуги для органу (обр.Таузіга). Токати та Фуги для органу (обр.Бузоні).

Бібік В.С 24 Прелюдії та фуги.

Гендель Г.Ф. Сюїти.

Задерацький В.П. Прелюдії та фуги.

Подвала В.Д. Прелюдія та fuga.

Рейха А. 34 Прелюдії та фуги.

Скорик М. 12 прелюдій та фуг.

Франк С. Прелюдія, хорал і fuga; Прелюдія, fuga і варіація; Прелюдія, арія і фінал.

Гіндеміт П. "Ludus tonalis".

Черні К. Прелюдії та фуги.

Яковчук О.М. 24 Прелюдії та фуги.

Твори великої форми

Сонати

Бах І.С. Концерти; Сонати, Варіації

Бах Ф.Е Сонати.

Бетховен Л. Сонати, Варіації, Концерти № 1,2,3.

Вебер К.М. Сонати; Концертштюк.

Гайдн Й. Сонати, Варіації.

Гріг Е. Концерт.

Клементі М. Сонати.

Ліст Ф. Соната по прочитанню Данте; Соната сі мінор; Варіації на тему ВАСН; Концерти.

Мендельсон Ф. «Серйозні варіації»; Концерти.

Моцарт В. А. Сонати, Варіації, Концерти.

Равель М. Сонатина; Концерт соль мажор.

Сен-Санс К. Концерти №2, №5.

Шопен Ф. Концерти; Варіації.

Шуберт Ф. Сонати; Варіації.

Шуман Р. Концерт; Варіації на тему АВЕГГ; Варіації на тему Клари Вік.

Барвінський В.О. Соната.

Борткевич С.Е. Соната №2.

Верещагін Я. Соната.

Жук О.А. Соната для фортепіано „Героїчна”.

Ковач. І.К. Концертіно для двох фортепіано.

Коломієць А.О. Варіації на тему Л.М. Ревуцького.

Лятошинський Б.М. Соната-балада.

Ревуцький Л.М. Соната №1 сі мінор.

Сильвестров В.В. Сонати для фортепіано.

Шамо Ю.І. Соната №3.

Шукайло Л. Сонати.

Концерти

Білаш О.І. Концерт № 2 для фортепіано з оркестром.

Бортнянський Д.С. Концерт для чембало та струнного оркестру.

Карабиць І.Ф. Концерт № 2 для фортепіано з оркестром.

Лятошинський Б.М. - «Слов'янський концерт».

Ревуцький Л.М. Концерти.

Скорик М.М. Концерти №1, 2, 3 для фортепіано з оркестром.

Фільц Б. Концерт.

Штогаренко А.Я. Симфонічні танці для фортепіано з оркестром. Концерт для фортепіано з оркестром. Концертіно для фортепіано з оркестром.

Етюди

Клементі М. (Таузіг К.) Вибрані етюди.

Крамер Н. 60 етюдів (ред.Г.Бюлова).

Геллер Г. 15 етюдів.

Лешгорн Ф. Етюди тв.60

Мошелес Н. Етюди тв.70.

Кесслер Й.К. Етюди тв.20.

Черні К. (ред. Г. Гермер) 50 етюдів.

Черні К. Етюди тв.299, тв.740.

Куллак Г. Октавні етюди тв.48.

Мендельсон Ф. Етюди тв.104 ; «Вічний рух».тв.119.

Ліст Ф. Юнацькі етюди тв.1; Концертні етюди; Етюди по Паганіні .

Шопен Ф. Етюди тв.10 тв.25 24.

Мошковський М. Етюди тв.72.

Дебюссі К. 12 етюдів.

Блуменфельд Ф. 24 Концертні етюди тв.3, 29.

Макдавелл Е. Концертні етюди.

Борткевич С. Етюди.

Сильванський М.Й. Концертний етюд.

Косенко В. Одинадцять етюдів у формі старовинних танців; Етюди тв.8.

Дебюссі К. 12 етюдів.

Ліст Ф. Концертні етюди; Етюди по Паганіні; Трансцендентні етюди.

Сен-Санс К. Етюди

Шопен Ф. Етюди тв.10 тв.25.

Шуман Р. Етюди по Паганіні.

П'єси

Скарлатті Д. Сонати.
Моцарт В. Рондо; фантазії c-moll; d-moll.
Гайдн І. Andante f-moll.
Бетховен Л. Andante F-dur; Рондо тв.51; Рондо-капричіо тв.129; Багателі тв.33.
Шуберт Ф. Експромти тв.90, тв.142; Музичні моменти тв.94.
Шуберт Ф.-Ліст Ф. тв.59 Пісні.
Шопен Ф. Експромти; Рондо; Скерцо; Балади № 1,2,3; Полонези; Вальси; Ноктюрни; Прелюдії.
Шуман Р. Дитячі сцени тв.15; Новелети тв.21; Лісові сцени тв.82; Фантастичні п'єси тв.12; Інтермеццо тв.4; "Метелики" тв.2; Нічні сцени тв.23; Віденський карнавал тв.26.
Брамс Й. Капричіо і інтермеццо тв.116, 117, тв.118 тв.119.; балада тв.10 № 1; Рапсодії тв.79.
Ліст Ф. "Втіхи"; "Забуті вальси"; Колискова Fis-dur; Тарантела "Венеція і Неаполь"; Балади; Угорські Рапсодії; "Лорелея"; Ноктюрни; Капелла Вільгельма Телля; Гондол'єра; "Женевські дзвони"; Транскрипції.
Медельсон Ф. Пісні без слів; Фантазія тв.28; Рондо-каприччиозо.
Дворжак А. Гумореска тв.101; «Спогад» тв.86 № 6.
Вебер К. «Блискуче рондо»; «Запрошення до танцю» тв.65.
Вілла-Лобос Е. Полішинель.
Гріг Е. «Ліричні п'єси».
Дебюссі К. Прелюдії; Бергамаська сюїта; Дитячий куточок; цикл "Pour la piano".
Равель М. Павана; Долина дзвонів; Печальні птахи; Гра води.
Гершвін Дж. Прелюдії.
Мессіан О. Вибрані п'єси для фортепіано.
Барвінський В.О. - Прелюдії; Сюїта на українські народні теми; Шість мініатюр на українські народні теми; Пісня, Серенада, Імпровізація; Листок з альбому; «Лемківська сюїта».
Борткевич С.Е. Прелюдії; «Втіхи»; «Плачі»; Етюди.
Вериківський М.І. «Волинські акварелі»; 14 маленьких Прелюдій.
Верещагін Я. «Музика рустика».
Годзяцький В.О. Характерні сцени. 7 п'єс для фортепіано.
Дичко Л.Г. «Українська писанка».
Задерацький В.В. «Порцелянові чашки».
Карабиць І.Ф. Прелюдії.
Караманов А.С. Музика № 1 для фортепіано; Музика № 2 для фортепіано; Три прелюдії; Триптих.
Колесса М.Ф. «Осінній етюд»; Три коломийки.
Колодуб Ж.Ю. «Акваріум пана Левка»; Токата.
Кос-Анатольський А. «Буковинська сюїта», «Гірська Легенда», «Козацькі могили».

Косенко В.С. Дві поеми-легенди тв.12; Вальс; Поема «Бажання»; «Одинадцять етюдів у формі старовинних танців» тв.19; Етюди тв.8.
Костін О.В. "Російський лубок"; Етюди-картини.
Людкевич С.П. 12. Вибрані твори.
Лисенко М.В. «Українська сюїта»; «Думка-шумка»; 2 Концертних Вальси, 2 Полонези, «Пісні без слів»; «Гавот», 2 Баркароли .
Лятошинський Б.М. "Відображення"; Балада; Прелюдії тв.38, тв.44.
Пацукевич В.О. 7 концертних п'єс для фортепіано.
Польський І. 24 колядки.
Ревуцький Л.М. Прелюдії тв.4, тв.7; «Пісня».
Сильванський М.Й. Концертний етюд; Прелюдії.
Сильвестров В.Г. «Музика у стилі кітч»; «Музика у старовинному стилі»; «Багателі».
Степовий Я.С. Фортепіанні твори.
Фільц Б.М. Твори для фортепіано.
Шамо І.Н. Прелюдії; «Гуцульські акварелі»; «Картини російських живописців».
Шамо Ю.І. Токата. Соната №3.
Штогаренко А.Я. Поеми; Етюди-картини; Прелюдії.
Шукайло Л.Ф. Токата-кампа; Прелюдії.

13. Рекомендована література

Хрестоматійні та авторські нотні збірки класичних і сучасних композиторів, що відповідають зазначеним навчальним вимогам, орієнтовному репертуарному списку й особливостям індивідуального навчання.

1. Бурбан М. І. Фортепіанна творчість М. Скорика: особливості виконавського стилю. *Українська музична культура*. 2021. № 1–2. 45–56 с.
2. Іванова К. Д. Фортепіанна спадщина Я. Степового. *Збірник статей*. 2021. 150–162 с.
3. Коваль А. Р. Особливості виконавської манери піаністів-романтиків. *Українська музикологія*. 2022. № 2. 88–97 с.
4. Макарова Л. К. Педагогічні принципи Г. Г. Нейгауза у сучасному фортепіанному мистецтві. *Наукові записки Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*, 2023. Т. 3. 110–121 с.
5. Михайленко О. С. Віртуозний стиль Ф. Ліста та його вплив на українських піаністів. *Наукові праці*. 2020. № 1. 34–45 с.
6. Олійник І. В. Виконавські аспекти фортепіанних сонат М. Лисенка. *Науковий вісник*. 2023. № 5. 190–201 с.
7. Панасенко Н. А. Інтерпретація творів сучасних композиторів: новітні підходи. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2022. № 1. 78–89 с.
8. Савицька О. Г. Історично інформоване виконавство в Україні: від теорії до практики. *Науковий вісник*, 2024. № 1. 50–60 с.
9. Соломонова О. Б. Асоціативне мислення як базовий принцип навчання в музичному закладі. Трансформація музичної освіти і культури: традиція і сучасність. Одеса: «Астропринт», 2021. 172–176 с.
10. Фоменко Н. В. Еволюція виконавських стилів у фортепіанній музиці ХХ століття. *Науковий вісник*, 2020. Вип. 1. 10–15 с.
11. Фоменко Н. В. Виконавська естетика романтизму у фортепіанному мистецтві. *Збірник статей*, 2023. 130–145 с.
12. Фоменко Н. В. Виконавські традиції творів Вольфганга Амадея Моцарта. *Наукові записки*, 2023. Вип. 4. 112–120 с.
13. Фоменко Н. В. Інтерпретація творів Роберта Шумана в контексті сучасного виконавства. *Культура і сучасність*, 2022. № 1. 55–60 с.
14. Фоменко Н. В. Історично інформоване виконавство як явище сучасної музичної культури. *Збірник наукових праць*, 2022. Вип. 2. 78–85 с.
15. Фоменко Н. В. Особливості виконавського стилю Володимира Горовиця. *Наукові вісники*, 2020. Вип. 2. 25–30 с.
16. Фоменко Н. В. Роль педагогіки в формуванні виконавської майстерності піаністів. *Методичний посібник*, 2024. 30–35 с.
17. Фоменко Н. В. Фортепіанна творчість Людвіга ван Бетховена у сучасній інтерпретації. *Мистецтвознавство*, 2021. № 3. 45–50 с.
18. Фоменко Н. В. Фортепіанна музика українських композиторів кінця ХІХ – початку ХХ століття. *Матеріали міжнародної конференції*, 2021. 90–98 с.

19. Штейнпресс Б. М. Клавірні твори Д. Бортнянського в контексті епохи. *Музичне мистецтво*, 2020. № 3. 20–28 с.
20. Касьяненко Л. О. Класифікація фортепіанних штрихів як теоретичний інструмент освоєння піанізму. *Південноукраїнські мистецькі студії*. Наук. журнал. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 1.
21. Гриднева Н. П. (2021). Форте QR Піано. Український звуковий простір. Вінниця: Вінниця-Мюзік.
22. Данильченко О. В. (2023). Формування емоційного інтелекту учня в процесі інструментального навчання. *Молодий вчений*, (3), 114–118.
23. Зінченко Г. Г. (2022). Креативні методи навчання в інструментальній педагогіці. Харків: Видавець Савчук О. В.
24. Коломоєць О. М. (2020). Інноваційні підходи до формування виконавської техніки піаністів. Запоріжжя: ЗДМУ.
25. Кушнірук О. О. (2023). Розвиток творчої особистості учня-піаніста: методичні рекомендації. Львів: ЛДМУ ім. М. В. Лисенка.
26. Макарова Л. К. Педагогічні принципи Г. Г. Нейгауза у сучасному фортепіанному мистецтві. *Наукові записки Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2023. Т. 3. С. 110–121.
27. Онопрієнко О. О. (2021). Методика роботи над музичним твором: від аналізу до виконавської інтерпретації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*, (3), 76–80.
28. Соломонова О. Б. (2020). Асоціативне мислення як базовий принцип навчання в музичному закладі. *Трансформація музичної освіти і культури: традиція і сучасність: збірник наукових праць*, (6), 112–117.
29. Шукайло Л. В. (2022). Розвиток художнього мислення учня-піаніста. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова.
30. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: ЛДМА, 2001. 244 с.
31. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV-XVIII ст. Київ: «Освіта України» 2010, 299 с.
32. Кашкадамова Н. Б. Історія фортеп'янного мистецтва XIX сторіччя.- Тернопіль: «Астон». 2006, 607 с.
33. Кашкадамова Н. Б. Виконавська інтерпретація у фортеп'янному мистецтві XX сторіччя: Підручник. – Львів: КІНПАТРІ ЛТД, 2014. 344 с. іл..

Додаткова:

1. Дубровний Т. М. Фортепіанна творчість Анатолія Кос-Анатольського у стилетворчих процесах другої половини XX століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво / Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2006. 19 с.
2. Рижова О. О. Український символізм та фортепіанна спадщина Б. Лятошинського : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво / Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2006. 18 с.

3. Копелюк О. О. Фортепіанна творчість Івана Карабиця: феноменологія стилю : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз.мистецтво / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2018. 18 с.
4. Ілечко М. П. Українська фортепіанна сюїта як предмет музикознавчого дискурсу: історіологічний підхід : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво/ Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2018. 19 с.
5. Тимофєєва К. В. Порівняльний аналіз як метод інтерпретології (на прикладі фортепіанного виконавства) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. 18 с.
6. Чайка О. В. Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец.: 17.00.03 Муз. мистецтво / Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2007. 20 с.
7. Фоменко Н.В. Афект в теорії та виконавській практиці «Stylus phantasticus» (на прикладі «Хроматичної фантазії» Й. С. Баха). Культура і сучасність. 2019. №2. С. 130–136.
8. Шадріна-Личак О. Безтактова прелюдія як репрезентант французького клавесинного стилю XVII – початку XVIII століття: аспекти виконавського прочитання : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ, 2011. 16 с.
9. Яворський Д.Ю. Етюд у жанровій системі романтичної фортепіанної мініатюри (на прикладі опусів Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста) : автореф. дис. ... канд.мистецтвознав. : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К., 2016. 18 с.
10. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. К., 2008–2016.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ [сайт]. URL: <http://etnolog.org.ua/>
2. Інститут проблем сучасного мистецтва [сайт]. URL: <http://www.mari.kiev.ua/>
3. Національна музична академія України [сайт]. URL: <https://knmau.com.ua/>
4. Львівська Національна музична академія імені М.В.Лисенка [сайт]. URL: <https://lnma.edu.ua/>
5. Харківський Національний університет мистецтв [сайт]. URL: <http://num.kharkiv.ua/>
6. Дніпровська академія музики [сайт]. URL: <http://dk.dp.ua/>
7. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН України [сайт]. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/resursi-i-fondi/elektronniresursy/>

8. Національна академія мистецтв України [сайт]. URL: <https://academia.gov.ua/>
10. Національна наукова бібліотека України імені [сайт]. URL:
В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>